

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6901-2560

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6901-2017

**การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
ฟาร์มไก่เนื้อ**

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
BROILER FARM**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6901-2560

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6901-2017

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มไก่เนื้อ

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR BROILER FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 134 ตอนพิเศษ 170 ง

วันที่ 27 มิถุนายน พุทธศักราช 2560

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายสรวิศ ธานีโต	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์
นายสมชวน รัตนมังคลานนท์
นายโสภัชชัย ชาวาลกุล
นางสาวอัญญารัตน์ ราชประโคน	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวอิงอร ปัญญากิจ
นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์	กรรมการ
4. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ชัยภูมิ บัญชาศักดิ์	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์นิวัตร์ จันทร์ศิริพรชัย	กรรมการ
6. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
นายณรงค์ อำพันธ์	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ	กรรมการ
8. ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายวีระ วิจิตรกุล	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย
นายพยุงค์ศักดิ์ สมยานนทนากุล
นางสาววิมลรัตน์ เปรมศิริ	กรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก
นายภูมิพัฒน์ โสภณพัฒนา
นายธนัทชัย โกมลเสถียร	กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
นางสาวอรรรณ พักชำ	กรรมการ

(3)

12. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่คอมพาร์ทเมนต์ไทย
นายเกษม ตระกูลเลิศวิไล	กรรมการ
13. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่เนื้อ	กรรมการ
14. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต
รองศาสตราจารย์กำลัง ชุมพลบุญชร	กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นายสงขลา จุลกะเศียน
นางสาวมินตรา ลักขณา	กรรมการและเลขานุการ

(4)

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.6901-2552 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2552 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2552 เพื่อให้มาตรฐานมีเนื้อหาทางวิชาการที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีการผลิตและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงมีมติให้ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานฉบับเดิม สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มไก่เนื้อให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2552. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ. มกษ.6901-2552.

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, กรมปศุสัตว์ และสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย. 2559. แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับฟาร์มและสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกในประเทศไทย. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพมหานคร.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6901-2560 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อตั้งแต่ องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม การบันทึกข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ไก่เนื้อที่มีสุขภาพดีและเหมาะสม ในการนำไปใช้ผลิตเป็นอาหารที่ปลอดภัยสำหรับบริโภค

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรฉบับนี้จะไม่ครอบคลุมการปฏิบัติที่ดีสำหรับไก่พื้นเมืองแบบเลี้ยงปล่อย

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ไก่เนื้อ (broiler) หมายถึง สัตว์ปีกที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus* ซึ่งเลี้ยงตามระยะเวลาของสายพันธุ์ เพื่อการผลิตเนื้อไก่ สำหรับการบริโภค

2.2 ฟาร์มไก่เนื้อ (broiler farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการที่เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้าซึ่งครอบคลุมถึง พื้นที่เลี้ยงไก่ สถานที่เก็บและเตรียมอาหารสัตว์ บริเวณสำหรับทำลายซาก จุตรรวบรวมขยะ อาคารต่างๆ สำนักงานและบ้านพักอาศัย

2.3 โรงเรือน หมายถึง บริเวณที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อ ซึ่งมีทั้งชนิดที่ควบคุมและไม่ควบคุมสภาพแวดล้อมตัวไก่

3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ

รายการ	ข้อกำหนด
1. องค์ประกอบฟาร์ม	
1.1 สถานที่ตั้ง	1.1.1 ได้รับการยินยอมจากหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น
	1.1.2 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมีและชีวภาพ
1.2 ฝูงและลักษณะฟาร์ม	1.2.1 มีพื้นที่ขนาดเพียงพอและเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
	1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ และแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่สำหรับบริเวณเลี้ยงสัตว์ เก็บอาหารสัตว์ ทำลายซากสัตว์ ที่พักอาศัย
1.3 โรงเรือน	1.3.1 ต้องแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด และมีการระบายอากาศที่ดี
	1.3.2 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่เนื้อโดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์
2. การจัดการฟาร์ม	
2.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม	2.1.1 ให้มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับไก่เนื้อ การจัดการด้านสุขภาพไก่เนื้อ และการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ปีก
2.2 การจัดการอาหารและน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่	2.2.1 อาหารไก่เนื้อต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารไก่เนื้อเอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่เนื้อทางกายภาพในเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างเพื่อไว้ใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา
	2.2.4 มีสถานที่เก็บอาหารไก่เนื้อโดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการปนเปื้อนและเสื่อมสภาพ

รายการ	ข้อกำหนด
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม	2.2.5 ไก่เนื้อทุกตัวเข้ากินอาหารและน้ำได้ และได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ
	2.2.6 น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อต้องสะอาดและมีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
	2.3.1 แหล่งน้ำใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย
	2.3.2 น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาดและเหมาะสมในการใช้งาน
2.4 การจัดการโรงเรือน และอุปกรณ์	2.4.1 โรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบต้องสะอาด และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีและถูกสุขลักษณะ
	2.4.2 ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่เนื้อรุ่นเก่าออก และปิดพักโรงเรือนในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดวงจรเชื้อโรคไม่ให้สะสมในโรงเรือน เว้นแต่กรมปศุสัตว์กำหนดเป็นอย่างอื่นในแต่ละพื้นที่
3. บุคลากร 3.1 จำนวนและประเภทของบุคลากร	3.1.1 มีบุคลากรพอเหมาะกับจำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
	3.1.2 มีสัตวบาลหรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาลเป็นผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่เนื้อ
	3.1.3 มีสัตวแพทย์ที่มีใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก กำกับดูแลด้านสุขภาพไก่เนื้อ
	3.1.4 มีการจัดการแรงงานที่ดี ดังนี้ (1) มีหนังสือสัญญาการจ้างงาน (2) จ้างลูกจ้างที่มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หรือปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน (3) กรณีเป็นแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน (4) จัดสวัสดิการแก่ผู้ใช้แรงงานอย่างเหมาะสมและพอเพียง (5) จัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน (6) ปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงาน

รายการ	ข้อกำหนด
3.2 การฝึกอบรม	3.2.1 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่เนื้อต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อให้อำนวยการฟาร์มได้
3.3 สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.3.1 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่เชื้อ
4. สุขภาพสัตว์ 4.1 การป้องกันและควบคุมโรค	<p>4.1.1 ระบุแหล่งที่มาของไก่เนื้อ</p> <p>4.1.2 ต้องมีมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งสัตว์พาหะนำเชื้อ</p> <p>4.1.3 มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม</p> <p>4.1.4 ตรวจสอบติดตามสุขภาพไก่เนื้อประจำวัน และมีการจัดการซากไก่ที่เหมาะสม</p> <p>4.1.5 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์</p>
4.2 การบำบัดและรักษาโรค	4.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ.2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดใน มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์
5. สวัสดิภาพสัตว์	5.1 ดูแลไก่เนื้อให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์
6. สิ่งแวดล้อม	<p>6.1 กำจัดขยะ ของเสีย เช่น มูลไก่ ซากไก่ โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค</p> <p>6.2 ป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้นหลังการย้ายไก่เนื้อออกจากฟาร์ม</p> <p>6.3 ต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกจากฟาร์ม</p>
7. การบันทึกข้อมูล	<p>7.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลต่อสุขภาพและการควบคุมโรค</p> <p>7.2 ให้เก็บรักษาบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี</p>